

DE GILDETROM

**Proefnummer
najaar 1991**

*Hans Dirks nar van het
Sint-Jorisgilde Hilvarenbeek op de Kring-
gildedag van Kwartier van Oirschot op
2 juni 1991.*

DE GILDETROM

Driemaandelijks tijdschrift,
uitgave van de Stichting "De Gildetrom".

Hoofredacteurs

Drs. W.H.Th. Knippenberg
Socrateslaan 115
5216 CT 's-Hertogenbosch
tel. 073-133993

J.M. Oomen
Kogelsmortel 6
5632 PV Eindhoven
tel. 040-422869

Redacteurs

Eur. Gem. Hist. Schutt.

M.E.M. v.d. Voort
Valklaan 6
5613 EC Eindhoven
tel. 040-438521

Maasland

J.Th.M. Toorians
Willibrordusstraat 4
5175 AL Loon op Zand
tel. 04166-1516

Noorbr. Federatie

R. Haase
Wapendragerstraat 40
5641 GT Eindhoven
tel. 040-811527

Kempenland

R. Haase
Wapendragerstraat 40
5461 GT Eindhoven
tel. 040-811527

Kwartier van Oirschot

J.A. Abrahams
Vrijthof 9
5081 CA Hilvarenbeek
tel. 04255-2384

Land van Cuijk

H. Christiaans
Koperwiekstraat 8
5451 XN Mill
tel. 08859-5349

Peelland

P.J.G. Verheyen
Dilmanshof 63
5712 XL Someren
tel. 04937-93618

Baronie en Markiezaat

A.G. Boot
Korte Brugstraat 28
4871 XS Etten-Leur
tel. 01608-13270

Administratie

P.J. v.d. Heyden
Willibrordstraat 12
5091 CD Middelbeers
tel. 04244-1312

Betalingen

Rabobank
rekeningno.: 13.45.08.874
t.g.v. Stichting De Gildetrom.
(Girorekening van deze
bank: 11.05.085).

VOORWOORD

Tijdens de Hoofdlidendag op 12 oktober 1991 is dit exemplaar van de "Gildetrom" door de hoofddirecteur namens het bestuur van de Stichting Gildetrom aan de voorzitter van de Noordbrabantse Federatie van Schuttersgilden aangeboden.

Carol Schade, lid van het Kringbestuur van het Kwartier van Oirschot, richtte op 23 augustus 1954 de "Gildetrom" op als kringperiodiek.

Op 26 april 1973 werd het blad het officiële federatie-orgaan. Sederdien heeft de "Gildetrom" onder leiding van de hoofddirecteur de heer Drs. W.H.Th. Knippenberg een fantastische bloei meegemaakt. Nu bijna

20 jaar later is onder leiding van mede-hoofddirecteur de heer Johan Oomen een enquête gehouden. De wensen van de lezers zijn bij deze enquête gepolst. Dit proef-exemplaar is daarvan het resultaat. Zowel het uiterlijk als de inhoud zal aan de wensen van de vele deelnemers aan de enquête worden aangepast.

Gaarne beveel ik het, bij ieder die in ons gildewezen is geïnteresseerd, aan. Iedere gildebrouder of gildezuster die nog geen eigen "Gildetrom" heeft, wordt opgeroepen zich te abonneren. Dit prachtige blad kan alleen blijvend bijdragen aan het uitdragen van onze idealen, aan het verbinden wat ons bindt, als het door ieder lid van onze gilden wordt gesteund en gelezen. U zult dan van de vele onderwerpen, zoals in dit blad aangetipt en die ons allen interesseren kunnen kennis nemen. Natuurlijk zal het abonnement duurder worden, maar voor zo'n mooi blad kan dat geen onoverkomelijk bezwaar zijn. ■

E.J.V.M. van Bouwdijk Bastiaanse, Voorzitter

Een abonnement op de Gildetrom?

Er zijn drie mogelijkheden:

1. U bent al abonnee via een gilde of als particulier abonnee. Er verandert voor u niets; alleen de prijs zal aangepast worden.
2. U wilt zich abonneren via een gilde (z.g. collectief abonnement). Maak dat aan uw gilde bekend. Het gilde geeft het aantal collectieve abonnees door aan de Kring. Betaling (f. 12,50) geschiedt via uw gilde naar de Kring.
3. U wenst zich te abonneren als nieuwe particuliere abonnee, zodat u de Gildetrom rechtstreeks toegezonden krijgt. Geef uw naam en adres door aan de Gildetrom-administratie. Na betaling van het abonnementsgeld wordt gezorgd voor toezending. De prijs van dit particuliere abonnement is bij het ter perse gaan van dit nummer nog niet exact bekend, maar zal ca. f. 17,50 bedragen (was f. 15,-)

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt op welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de stichting "De Gildetrom".

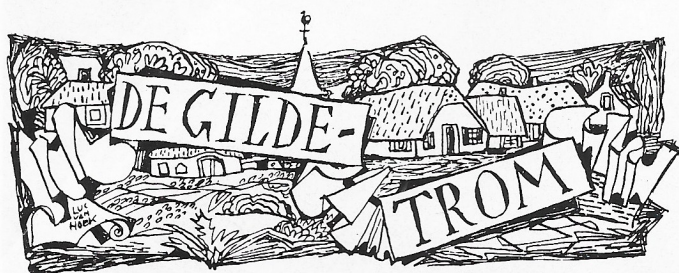
Zetwerk en druk: Drukkerij Bek, Veghel.

UIT HET VERLEDEN VAN DE GILDETROM

Bij gelegenheid van de nieuwe vormgeving is een duik genomen in de geschiedenis van de Gildetrom. Vooral het moeizame begin krijgt daarin de aandacht.

Een goed initiatief

In oktober 1954 verscheen het eerste nummer van de Gildetrom. Het werd op initiatief van het bestuur van de Bond van Schuttersgilden "Het Kwartier van Oirschot" uitgegeven. Het zou een kwartaalblad moeten worden, wat het belangrijkste nieuws van de eigen kring bevatte, maar ook aandacht aan de andere kringen wilde geven.

Het eerste vignet.

De feitelijke redactionele werkzaamheden werden verricht door C.A.B.A.M. Schade uit Moergestel. De administratie werd gevoerd door M.A. Adriaansen uit Goirle.

Kunstenaar Luc van Hoek ontwierp de titelkop, welke tot mei 1959 gebruikt is. De druk werd verzorgd door Drukkerij "De Hoop" van M.C. van de Ven te Tilburg.

Abonnement verplicht?

In 1955 wordt op de Kringvergadering gesteld dat: "de ideale situatie zou zijn dat het abonnement gekoppeld zou kunnen worden aan het lidmaatschap van het gilde." De abonnementsprijs bedraagt 15 cent per nummer, op voorwaarde dat alle gildebroeders van de kring abonnee zouden worden (ongeveer 1000 exemplaren). Er waren maar 500 abonnees. De drukkosten, het papier en de lonen waren inmiddels weer gestegen. "Het kan niet uitblijven dat de prijs in de toekomst hoger zal worden." In de vergadering waar dat gesteld werd, werd ook fel gesproken over het al dan niet vrijwillig abonnee zijn.

"Na opgewonden discussies, waarbij nog verschillende sprekers het woord voerden, hamerde de voorzitter dit punt af, met de mededeling dat nog een jaar geprobeerd zal worden op basis van vrijwilligheid "de Gildetrom" te laten verschijnen. Lukt dat niet, dan moet het blad óf verplichtend worden gesteld of verdwijnen. Een andere keuze zal er niet zijn." In 1956 echter verandert er niets. De heer Schade stelt voor de prijs te verdubbelen, omdat er "dik geld bij moet." Wat blijkt? De heer Schade zuivert uit eigen zak de tekorten aan. Men durft weer geen verplicht abonnement op te leggen en prijsverhoging vindt men ook te gewaagd.

Federatieblad

Op 26 januari 1957 roept het Kringbestuur de hulp in van de Federatie. "Velen vinden dat er een Federatieblad moet komen en achten de Gildetrom hiervoor zeer geschikt.

Jaar na jaar zijn er tekorten. Vanaf oktober 1957 treedt H. van Erve als assistent-redacteur op. Hij zou vele jaren ijveren voor het blad. In 1958 werd geprobeerd de Gildetrom op te nemen in een Federatieblad, "doch voorlopig voelden de gildebroeders uit de Kring Het Kwartier van Oirschot hier niets voor,

daar zij weinig belangstelling koesteren voor gildenieuws uit de andere kant van de provincie. Mogelijk kan in de toekomst dit standpunt nog gewijzigd worden, doch het verschijnen van het Federatieblad per 15 januari 1959 is thans een feit."

De Schuttersgilden

Dit, op initiatief van Federatiesecretaris J. Schroeders uitgegeven blad, heet "De Schuttersgilden" en kost f 2,50 per jaar. Het Kwartier van Oirschot zette de uitgave van de eigen Gildetrom voort. Maar de financiële situatie was allerm minst gezond. Er zijn weliswaar 600 abonnementen, tegen een prijs van f 1,- per jaar, maar het Kringbestuur blijft klagen.

Uit de notulen van de Jaarvergadering van Kring Het Kwartier van Oirschot klinkt een zekere trots door. Men wil het eigen blad niet in een Federatieblad op laten gaan. De financiële basis van beide bladen echter is zeer wankel. Men probeerde beide bladen naast elkaar te laten bestaan.

"De Schuttersgilden" had de pretentie meer algemene artikelen te plaatsen, voorlichting en informatie te geven. In de officiële stukken vinden we nergens iets over persoonlijke tegenstellingen, die meespeelden bij de uitgaven van beide bladen. Uit mondelinge mededelingen echter is bekend dat Jos Schroeders persé een hoogstaand algemeen federatieblad wenste. De redactie van de Gildetrom en de gilden van Kwartier van Oirschot sloten de gelederen en keken de kat uit de boom, ondanks de grote tekorten.

Na één (onvoltooide...) jaargang gaf de Schuttersgilden de geest. J. Schroeders had zich verkeken op de groei van het aantal abonnees en advertenties. Al het werk kwam op hem neer, waaronder ook de advertentie-werving. En hij had het al zo druk. De persoonlijke binding, welke de gildebroeders uit Kwartier van Oirschot inmiddels met hun blad hadden, kende "De Schuttersgilden" niet.

Het voortbestaan aan een draadje

De Gildetrom kreeg in oktober 1959 een nieuwe kop. Men vond dat de door Luc van Hoek ontworpen kop "toch niet voldoende het gildewezen weerspiegelt."

Titelkop 1959-1990.

De Tilburger H. Corvers ontwierp de nieuwe kop, die tot op heden de voorzijde van de Gildetrom heeft gesierd. Na de eerste, onvoltooide jaargang van "De Schuttersgilden" ontspon zich op de Federatievergadering van 13 februari 1960 een "levendige discussie, waaruit in ieder geval vast kwam te staan, dat de afgevaardigden het voortbestaan van het periodiek uiterst noodzakelijk vinden." Er wordt een drie leden tellende commissie benoemd, die het Federatieblad gaat begeleiden en samenwerking met de Gildetrom zal onderzoeken. Het blad "De Schuttersgilden" was veel te afhankelijk geweest van Jos Schroeders, die juist in die tijd bijna een jaar lang met zijn gezondheid sukkelde. De zesde en zevende jaargang van de Gildetrom kwamen met veel moeite tot stand. Op blz. 302 van nummer 21 (achtste jaargang, 1961) staat een belangrijk redactioneel artikel met de titel "Het voortbestaan van het Gildeblad". De redactie stelt dat het blad zeer gewaardeerd wordt, "doch helaas zijn er ook velen, die hier weinig of niets om geven. De gemiddelde gildebroeder heeft geen idee hoeveel tijd, moeite en kosten het met zich medebrengt om een op het oog schijnbaar eenvoudig geschrift samen te stellen.

Een kind kan begrijpen, dat dit goed uitgevoerde en op goed papier gedrukte blad voor f 1,50 per jaar aan een beperkte groep niet leverbaar is met sluitend budget."

Ere wie ere toekomt

Hoe is het mogelijk dat de Gildetrom is blijven bestaan? Twee personen moeten genoemd worden. Want wat zou de Gildetrom uiteindelijk geworden zijn zonder haar drukker-gildebroeder Michel van de Ven. Hij was meer gildebroeder dan zakenman.

Carol Schade

Initiatiefnemer voor de uitgave van de Gildetrom was Carol Schade, rentmeester van landgoederen in het buitenland, wonend op huize "de Hooge Braaken" te Moergestel. Als hij niet voortdurend achter de uitgave van "zijn geesteskind" was blijven staan, zou de Gildetrom na korte tijd verdwenen zijn. Hij stak alsmaar geld in de Gildetrom. Zelf schreef hij bij de tiende jaargang, dat de gilden zeggen achter het blad te staan. Maar de uitgave is "een doorlopende worsteling voor de administrateur om de touwtjes aan elkaar te knopen."

Carol Schade (1909-1977).
Oprichter van de Gildetrom.

Prijsverhoging

Op de jaarvergadering van Kwartier van Oirschot op 3 oktober 1964 komt de Gildetrom weer ter sprake. Het blijkt dat de abonnees per nummer nog steeds f 0,30 betalen, terwijl de werkelijke kosten f 0,80 per nummer bedragen! Er wordt voorgesteld "te komen tot uitbreiding van het blad tot periodiek van alle vijf de kringen. En de heer Schade krijgt gelijk: Iedereen is vol lof over de Gildetrom, maar de vergadering durft geen spijkers met koppen te slaan. Alles blijft bij het oude. In tien jaar was de abonnementsprijs niet gestegen; in de hoop dat dan alle gildebroeders wel een abonnement zouden nemen. En dat gebeurde niet. Op 3 juli 1965 wordt in Oirschot een Kringvergadering van Het Kwartier van Oirschot gehouden.

Bestuurslid A. Jacobs heeft de voorstellen betreffende de Gildetrom voorbereid. Na op diverse plaatsen prijsopgaven te hebben gevraagd, is gebleken dat er slechts een drukkerij met een prijs van f 1,- per nummer uit de bus kwam; uiteraard de drukkerij waar de Gildetrom ondergebracht was. Per jaar (drie nummers) bedragen de kosten f 2550,-. Jacobs stelt daarom voor de abonnementsprijs te verhogen tot f 2,50 per jaar. Dat was tweeëneenhalf keer het bestaande bedrag!

De Gildetrom is maatgevend.
Sint-Jorisgilde Gemert.

Elk gilde moest dan minimaal tien abonnementen afnemen. De verhoging wordt aanvaard. Uit de vergadering komt de vraag hoe het staat met de nadelige saldi van de Gildetrom over de afgelopen tien jaren. Dat zou een beter beeld geven over de werkelijke gang van zaken. De heer Jacobs zegt daarop: "alle schulden zijn betaald door de heer C. Schade, terwijl deze geen betaling daarvan meer wenst. Er resteert thans nog een rekening van Drukkerij De Hoop te Tilburg groot f 2000,-, welk bedrag door een ander, die niet genoemd wil worden, wordt voldaan. Zo kan dus met een blanco lei worden verder gegaan." De vergadering betuigt door spontaan applaus zeer grote dank aan de heer Schade.

Inhoud verandert

Inmiddels veranderde de inhoud van de Gildetrom. Naast het gewone verenigingsnieuws worden steeds vaker algemene en informatieve artikelen opgenomen. A. Jacobs begint een serie over patroonheiligen. Ook komt er een serie over het Limburgse schutterswezen onder de titel "Wie sjoon oos Limburg is." Kring Peelland doet als eerste kring vanaf het Kerstnummer 1964 volop mee. Deze kring is de eerste structurele uitbreiding op nieuwsgebied. De ijverige voorzitter Alphons Niessen is er de initiator van. Hij zorgde er ook voor dat het aantal abonnees in zijn kring groeit. Kring Maasland treedt in het voorjaar van 1965 toe, op aandrang van Jan Toorians. Hij had al eerder een aantal algemene artikelen gepubliceerd in de Gildetrom. Hij schrijft enkele bijdragen over het merken van zilver en over het vendelzwaaien. Redacteur is de heer C. Schade, de redactieraad wordt gevormd door H. van Erve, A. Jacobs en Th. v.d. Loo. In 1967 begint Drs. W.H.Th. Knippenberg zijn serie "Brabants gildezilver". In hetzelfde voorjaarsnummer wordt voor het eerst nieuws uit Kring Land van Cuijk en Kring Kempenland opgenomen.

Het water aan de lippen

Het lijkt steeds beter te gaan met onze Gildetrom. Maar in het najaar 1966 wordt drukkerij De Hoop, van gildebrouder van de Ven, geliquideerd. Er moest een andere drukkerij gezocht worden. De drukkosten stegen, evenals de verzendkosten. Het leek niet meer mogelijk het periodiek te laten voortbestaan in de bekende vorm. De uitvoering zou vereenvoudigd moeten worden en weer komt er een oproep tot toename van het aantal abonnees. Drie nummers werden gedrukt bij drukkerij H. Verstedden te Tilburg. Om verdere kosten te sparen zijn toen twee nummers gedrukt door de huisdrukkerij van de Missionarissen van de H. Familie te Kaatsheuvel. Kwalitatief zijn deze veel minder. Vanaf het najaar 1968 ging drukkerij Harry Bek & Zn. te Veghel het drukwerk verzorgen. Inmiddels was het tekort van de Gildetrom weer opgelopen tot f 3000,-. In het verleden hadden giften en lage drukkosten het blad boven water kunnen houden. Maar nu daar niet meer op gerekend kon worden, stond het water aan de lippen van het Kringbestuur. Op de Kringvergadering van 6 november 1968 lichtte voorzitter H. van Erve deze schuld toe. Alle aanwezige gilden zegden spontaan f 100,- toe. Dit is een uitermate belangrijk moment geweest. Toen puntje bij paaltje kwam, stonden de gilden achter het blad. Veertien jaar met financiële klagzangen waren er voor nodig geweest om dit voor elkaar te krijgen.

Zelfstandige stichting

Met ingang van de twintigste jaargang (april 1973) wordt de uitgave van de Gildetrom overgenomen door een zelfstandige stichting, waarin de voorzitters van de kringen zitting hebben. De heren C. Schade, J. Becx en Th. vd. Loo treden terug. De Eerwaarde heer Drs. W.H.Th. Knippenberg werd bereid gevonden het hoofdredacteurschap op zich te nemen. De redactie is daar zeer verguld mee, "omdat de hoofdredacteur een persoon is die door kennis, belangstelling en bekwaamheid een voor ieder acceptabel figuur is."

De Guld

Naast de Gildetrom, bestond van 1967 tot 1980 in de Bond van Schuttersgilden Kring Land van Cuijk het tijdschrift "de Guld", onder redactie van D.L. van Elk. In het voorjaar van 1981 werden de abonnees van dit tijdschrift verwelkomd in de geleerden van de Gildetrom.

W.H.Th. Knippenberg

Om de Gildetrom toegankelijk te maken voor nader onderzoek werden in 1983 en 1985 door A. van Esch uit Oirschot twee registers samengesteld en door de stichting de Gildetrom uitgegeven.

En zo zette de redactie en het Stichtingsbestuur het blad voort. Het plaatselijke gildenieuws heeft altijd het voornaamste bestanddeel gevormd van de inhoud. De laatste jaren vormden de verslagen van de Hoofdlidendagen en het algemene federatienieuws een vast onderdeel. De planning werd strikt gevolgd, zodat een frequente verschijning verzekerd was. Dat de Hoofdredacteur, de heer Drs. W.H.Th. Knippenberg, daar het grootste aandeel in heeft gehad, staat wel vast. We kunnen hem daarvoor niet dankbaar genoeg zijn. In 1990 werd hem, zeer verdiend, de federatie-onderscheiding toegekend.

Vernieuwing

In de afgelopen jaren groeide het besef dat de Gildetrom aan vernieuwing toe was. De verzending liep vaak traag. De indeling werd rommelig en de druk te klein gevonden. Om er achter te komen in welke richting de Gildetrom zou moeten ontwikkelen, om meer aan te sluiten bij de wensen van de abonnees, werd in december 1990 een enquête onder de lezers gehouden. Een en ander leidde tot een veranderingsplan.

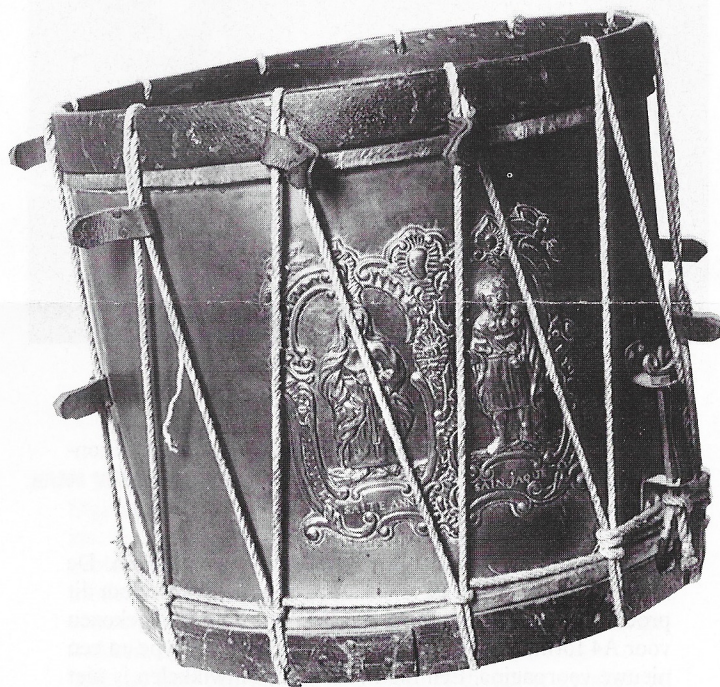
Op grond daarvan zal de negenendertigste jaargang het begin vormen van een nieuwe lay-out, een veranderende inhoud en redactionele opzet. ■

TOEKOMSTPLANNEN MET DE GILDETROM

In 1990 werd een enquête gehouden over vorm en inhoud van de Gildetrom. De meningen liepen uiteraard sterk uiteen. Op grond van de uitslag van deze enquête besloten Stichtingsbestuur en Redactie de uitgave op een vernieuwde manier aan te pakken. Langzaam groeiden alle betrokkenen toe naar de ideeën, die in dit proefnummer gestalte hebben gekregen en hierna worden toegelicht.

Wat wil de Gildetrom bieden?

De Gildetrom moet een aansprekend blad zijn voor alle gildebrouders. Het is het Federatieve gildebld, waardoor alle gildebrouders met elkaar mee kunnen leven. Het verstevigt de band tussen de gildebrouders, de gilden, Kringen en Federatie. Het blad moet een forum zijn van meningen, kritische beschouwingen en opmerkingen. Ook kan de Gildetrom meewerken aan de bewustwording van het "gildebrouder-zijn-in-deze-tijd". Het geeft informatie en inspiratie aan alle gildebrouders en -zusters. Ook legt de Gildetrom de geschiedenis vast van het Brabantse gildewezen.

*Aan oude en nieuwe attributen wordt aandacht besteed.
Trom Sint-Annagilde Riethoven.*

Naast het verenigings- en kringnieuws zou geprobeerd kunnen worden het blad wat uitdagender en prikkelender te laten worden. Al met al moet de Gildetrom dicht bij de gildebrouders blijven staan, gewoon, eerlijk en representatief voor het gildewezen.

Verbeteren

De redactie zal op grond van de enquête-uitslag streven naar een betere, levendigere en eigentijdse lay-out. Geprobeerd zal worden meer algemene, informatieve en historische artikelen te plaatsen. Er wordt gevraagd om meer beschouwing en diepgang. Het blad zal dicht bij de gildebrouders moeten blijven staan. Als de gelegenheid zich voordoet zal de nodige aandacht aan de jeugd worden besteed.

De In-Memoriams blijven gehandhaafd, maar worden minder beeldbepalend. Schuttersgilden elders in Nederland en daar buiten krijgen in de toekomst meer aandacht. Ook zal de Gil-

Wie de jeugd heeft heeft de toekomst.

detrom openstaan voor meer opiniërende artikelen, ingezonden stukken en reacties daarop.

Vorm

De vorm moet de inhoud waarmaken en versterken. De trouwe lezer zal direct de veranderingen opvallen, die door dit proefnummer gepresenteerd worden. Er is definitief gekozen voor A4 formaat, een groter en duidelijker lettertype en een nieuwe voorpagina. Een nieuwe lay-out ontwikkelen is niet eenvoudig; zeker niet als de financiën nu en in de toekomst beperkt zijn. De Gildetrom zal uit drie gedeeltes bestaan.

In het algemene deel worden informatieve, historische en algemene artikelen geplaatst. Hier zullen grotere koppen gezet worden, meer wit en een open opmaak. Het middengedeelte zal bestaan uit het nieuws uit alle kringen. Het nieuws wordt per kring geordend, zoals steeds gebruikelijk is geweest. Het laatste gedeelte zal bestaan uit rubrieken b.v. personalia, in-memoriams en bibliografie.

Het gildenieuws-gedeelte zal voortaan op een en dezelfde manier worden geredigeerd, zodat er een grotere eenheid in het blad ontstaat.

Door het grotere formaat zullen foto's groter afgedrukt kunnen worden. Het formaat van de foto's kan ook makkelijker gevarieerd worden. Foto's waar meer mensen opstaan kunnen ook meer aandacht krijgen. De redactie zal echter altijd afhankelijk blijven van de inzenders; ook wat betreft de foto's.

Variatie

Tot nog toe werden in de Gildetrom voornamelijk verslagen van de gilden opgenomen. Dat zal ook in de toekomst zo blijven. Daarnaast zullen nieuwe vormen hun intreden in de Gil-

detrom doen: interview, recensie, column, ingezonden stukken, voorwoord, fotoreportage, beschouwende artikelen e.d. Met een beetje fantasie is deze lijst makkelijk uit te breiden. Dat kunnen de Kringcorrespondenten niet verwerken. Naast deze kringvertegenwoordigers zal een groep vaste medewerkers gaan ontstaan. Hen zal gevraagd worden op gezette tijden een artikel te schrijven naar eigen interesse en mogelijkheden.

Gildehuis van het Sint-Jorisgilde Middelburg. Ook aan gilden buiten Brabant wil de Gildetrom eens aandacht schenken.

Wie gaat dat betalen?

Laten we eerlijk zijn: alle mooie, goede plannen kosten geld. Dat hebben stichtingsbestuur en redactie zich twee jaar lang gerealiseerd. We hoeven er ook niet om heen te draaien dat sommigen het ineensstorten van het aantal abonnees nabij zagen.

En toch zijn alle Kringen, zij het soms met enige aarzeling, achter de vernieuwing gaan staan. De besturen steunen daarbij op een groot vertrouwen in de abonnees en alle Brabantse gildebroeders.

Prijsvergelijking

In 1968, 1969, 1970 kostte de Gildetrom f 3,00. De jaargang 1968 telde 68 blz. De jaargangen 1969 en 1970 telden 76 blz. Per bladzijde is dat f 0,04. Bij de huidige omvang van 104 blz. zou in 1969/70 de Gildetrom dus f 4,16 hebben moeten kosten; echter wetend dat er toen grote tekorten waren. Omgerekend naar het huidige, algemene prijspeil is dat $3 \times f 4,16 = f 12,48$.

Te krappe middelen

De marges, waarbinnen de productie de laatste tijd moest plaatsvinden, werden steeds kleiner. Altijd is geprobeerd zo goedkoop mogelijk te werken en dat zal zo in de toekomst blijven. Wel willen veel gildebroeders dat de Gildetrom geniet wordt. Dat alleen al kost op jaarbasis f 1200,00.

De zo gewenste snellere verspreiding kost ook het nodige: porto, enveloppen, etiketten, administratie. Een groter lettertype, grotere foto's en een betere lay-out zijn duurder dan het gewoon achterelkaar zetten van veel tekst. Het ontwikkelen van de Gildetrom kost geld. Voorbeeld? Stel voor dat bij de proefdruk blijkt dat een foto toch beter anders uitvergroot had kunnen worden. Het zou er aantrekkelijker uit komen te zien door het te veranderen. Zoiets kost wat geld. Dan werd gekozen voor de goedkoopste oplossing. Dat frustreert de verdere ontwikkeling.

Provinciale subsidie is tot nog toe gebruikt om de abonnementsprijs kunstmatig f 0,70 lager te houden. Besloten is om dat bedrag in de toekomst aan de ontwikkeling van ons tijdschrift te besteden: betere foto's voor de voorpagina, verbeteren van lay-out, externe adviezen, gastschrijvers.

Collectief abonnement

Er blijven voorlopig twee soorten abonnementen: collectief abonnement en particulier abonnement. Bij het collectief abonnement is men abonnee via een gilde. De afrekening gebeurt via de eigen Kring. Als iedereen op tijd betaalt, is dat een goed systeem. De collectieve abonnementen worden voortaan echter rechtstreeks vanaf de drukker naar de gilden verstuurd. De gilde-overheden worden gevraagd dan voor een snelle verspreiding zorg te dragen. Op grond van het bovenstaande is besloten voor het collectieve abonnement f 12,50 te vragen.

Particulier abonnement

De particuliere abonnementen zullen ook rechtstreeks vanaf de drukker verzonden worden. Er is overwogen deze abonnementsgelden per acceptgirokaart te innen. Dat werkt echter kosten verhogend. Als iedereen meewerkt, kan hopelijk volstaan worden met een rekening. Het is in ieders voordeel. Daarom mag op ieders medewerking gerekend worden. Het particuliere abonnement zal enkele guldens duurder zijn dan het collectieve abonnement.

De Gildetrom is er ook voor persoonlijk nieuws. Drie generaties Leuken, Sint-Lambertusgilde Someren - Eindhoven, 1989.

Nog snellere verspreiding?

Er is overwogen om uitsluitend met particuliere abonnementen te gaan werken. Organisatorisch (bestand van 3000 adressen, verzending, inning van gelden) en financieel zou dat in een korte tijd zoveel consequenties hebben gehad, dat dit niet verstandig leek. "Eerst een beter blad en dan zien we verder," was de conclusie.

Kogel door de kerk

Dat zijn de plannen. Het eerste resultaat daarvan heeft u in uw hand. Veranderingen kosten moeite en geld. Op basis van twee jaar afwegen is door de stichting en de redactie een ferm besluit genomen. En dat vraagt durf, na achtendertig jaar ongeveer dezelfde opzet gehad te hebben.

Veranderingen zorgen altijd voor onzekerheid. Maar de redactie weet zich gesteund door federatie en kringbesturen. En uit de vele individuele gesprekken met gildebroeders, blijkt doorgaans een grote trouw aan en interesse in ons Brabants gildeblad. Daarom kunnen we de toekomst vol vertrouwen tegemoet zien. ■

OP HERHALING

Uit oude Gildetrom-jaargangen

GILDEVREUGD

De trommel spreekt, het gildeleger nadert,
Heel Brabant trekt langs Uwe oogen heen;
Daar zijn wat gildebroeders op de been,
In eenen onafzienb'ren stoet vergaderd.

Een kleur'ge band, met zilverdraad dooraderd
Zoo is't, en in de rij ontbreekt er geen;
Al naar Uw hand hun gulden boek doorbladert,
Treden zij aan het daglicht, een voor een.

O mocht de eelste vaan van 't blad opsteken
En tot U zwaaien eenen schoonen groet
Voor wat, met mij, Gij 't gildewezen doet;

Nu zit ook u de gildevreugd in 't bloed,
Zijt ge den boog genegen, en voor goed;
Vriendschap, die tijd noch afstand kunnen breken.

J.A. Jolles, ca. 1934

HUN WAARDIGHEID EN HUN ZWIER

Stijl was zeldzaam geworden, even zeldzaam als de geklede jas, die tot dan toe de plechtige dracht van de beste gilden gebleven was en die voor de oudere gildebroeders nog geen modern equivalent gekregen heeft, als ook zij tenminste niet een zeventiende-of achttiende eeuwse uniform hebben aange trokken.

Stijl, ja. Een begrip, dat in discrediet dreigt te geraken bij gebrek aan inzicht. Stijl in uiterlijk en ook innerlijk. Een corporatie dient ook in haar uiterlijk blijk te geven vast te houden aan waardevolle tradities en er niet zo-maar bij te lopen in de onpersoonlijke kledij van de tegenwoordige tijd. Wij weten ook dat daar anders over gedacht wordt en dat met name Antoon Coolen destijds er niet veel voor voelde. Toch zien wij juist in dit kleurig en vaardig en behendig optreden een blijk van niet te willen meegetrokken worden in de ook geestelijke kleurloosheid. Als het gilde uittrekt openbaart het door zijn verschijning de oude gezagsgetrouwheid, openbaart het discipline, openbaart het nauwkeurigheid in de wapenhandel en zwier in het vendelen.

Romantiek? Ja zeker, en waarom niet? Onze veelal eenvoudige gewestgenoten zijn in uiterlijk 'niets' als zij in hun gewone kledij door het dorp lopen en zij zijn 'alles', wanneer zij het gildekostuum dragen en in goede marsorde voortschrijden achter hun banier en terwijl de heen en weer zwenkende standaardruiter ruim baan maakt bij het dof gerommel van de echte gildetrommen, niet bij de marstrommen, die een fanfare-element zijn, dat de gilden even vreemd behoort te blijven. Zoiets hebben zij toch niet nodig.

Wie het nooit gezien heeft, behoeft de foto's van Martien Cop-

pens van die karakteristieke koppen maar eens te beschouwen om te ervaren, hoe goed die onder muts, baret of gepluimde hoed hun herkomst van op zijn tijd militant boer of ambachtsman eer bewijzen: Zonder hen, hun waardigheid en hun zwier, zijn een processie, een dorps- of buurtfeest ondenkbaar geworden. Ook de gilden dragen op die manier bij tot de bewoonbaarheid van een gemeenschap, die al te veel bezig is weg te zakken in de passiviteit van haar ontspanning, zoals de harmonieën en het amateurtoneel al bezig zijn te ondervinden. Vandaar dat, zoals deze verenigingen hun concours en hun wedstrijd hebben om de prestatieprikkel te scherpen, het mededingingselement in de kringgildedagen een goede bijdrage is tot het levend houden van waardigheid en behendigheid beide, en daarmee tot het verhogen van het besef van eigen-waarde in de deelnemers. ■

S.H.A.M. Zoetmulder, 1964

Broeders van St. Margaretha Aarle-Rixtel luisteren naar hun Hoofdman. Gildedag 1991.

HOOFDMAN

Thans leven wij echter in een tijd, dat mijns inziens de hoofdman, mogelijk meer dan ooit, zich bewust moet zijn van zijn uiterst belangrijke taak.

Immers en helaas, de laatste jaren worden de gildewetten en de daaruit gegroeide gebruiken met voeten getreden. Ik geef toe dat dit in vele gevallen geschiedt door onkunde, doch vaak ook en dat is veel erger - willens en wetens - omdat men het mooier wil maken dan het al is: om geld te verdienen voor de gildekas, of ter meerdere persoonlijke eigen eer en glorie. Het klinkt hard maar het is waar. En nu is het merkwaardige dat foutieve dingen in het leven werden geroepen door personen waarvoor ik persoonlijk het grootste respect heb om het vele en goede dat zij anderzijds voor de Gilden doen.

Laten wij in het kort vaststellen, dat er geen handeling, geen attribuut in het gilde is zonder betekenis.

Maar wat zien wij tegenwoordig? Het aloude gildevaandel, helaas door sommigen "moedervaandel" genoemd, wordt op schromelijke wijze misbruikt. Er wordt gevendeld voor buitenlandse autoriteiten in het buitenland, voor onthulde beelden, bij het openen van een winkel en bij gouden bruiloften, waarbij de betreffende personen niets met het gilde uitstaande hebben: Gaat ter receptie of defileert, maar vendelt niet!

Bij het koningschieten wordt het gildevaandel, dat onbesmeurd moet blijven, op de grond gelegd, waarna de koning daarover loopt - hij alleen - want in oude verzen wordt hij beschreven als de koning rein, en wijl hij rein was kon hij de vaan niet besmeuren. Een prachtige symboliek. Edoch wat geschiedt? Foto's leren ons, dat horden en volksstammen

d.w.z. de koning, de koningin, de pastoor, tesamen over het vaandel lopen.

Ik begriip best dat men meerdere personen eer wil betuigen, maar de unieke koningshandeling met haar diepe betekenis wordt daardoor gedegradeerd en tot een kijkspel gemaakt. Over de drumbands en vrouwelijke tamboers praat ik maar niet eens. Ik weet dat invoering daarvan hier en daar een zogenaamd noodzakelijk kwaad was. Maar ik durf te beweren dat deze gilden het op den duur heel moeilijk zullen krijgen. Ik wil hier niet uiteenzetten waarom, maar ik wens deze gilden het allerbeste en sterkte voor later. En zo is er helaas nog meer. Kom ik thans terug op de hoofdman. Willen wij de misbruiken, die hoe langer hoe meer binnensluipen, het hoofd bieden, dan zullen de hoofdliden van tegenwoordig zich weer bewust moeten gaan worden van hun belangrijke taak. Zij zullen als weleer weer het veto moeten durven uitspreken, als de gildebroeders van plan zijn iets te gaan doen dat indruist tegen de

gildewetten en gebruiken. Als dat zou kunnen geschieden dan zouden wij allen tesamen het gilde zuiver kunnen houden. Ik zeg het mogelijk wat sterk, maar dan zullen wij de gilden kunnen redden voor de toekomst! Alle franje, die er op het ogenblik wordt bijgemaakt, zal op den duur blijken een ondraagbare last te zijn.

Gildebroeders let op uw saeck! ■

Jan van de Mortel, 1970

DE HELE BRABANTSE GESCHIEDENIS LEEFT ER IN

Ik herinner mij een optocht dezer gasten in Tilburg. 't Was op een warme zomermiddag. De tamboer sloeg en er kwam een geluid uit zijn trom alsof hij de begrafenis van een Germaans stamhoofd voorafging. Dan volgde de standaardruiter. Maar op wélk een paard!

Zwaar, geweldig, met een enorme krul in zijn staart en dikke haarkwasten aan de poten. Toen naderde de stoet de herberg. De een vol bloemen en veren, sommigen in kurassen anderen met fluweel over de schouders en allen behangen met zilveren schilden en vogels. De standaardruiter was een reus, bruin gebrand en dampend. Hij blonk. De zware standaard had hij in zijn bruine knuist en met z'n linkerhand trok hij de toom zó krachtig, dat de nek van zijn paard als een boog gespannen was.

Hij zweeg als een beeld. Maar één ding is mij ná dit schouwspel bijgebleven, meer dan al het andere. Toen de stoet de herberg was genaderd waar de "Gouden Zwaan" uithing, klonk er één woord, bijna donderend. Het kwam van d'ien standaardruiter: "Bier". Zo'n gilde moet men in actie zien. De hele Brabantse geschiedenis leeft er in. ■

Herman Moerkerk, overdruk 1970